

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 183 (XXVII) — Nr. 875

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 23 noiembrie 2015

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
LEGI ȘI DECRETE		
286.	— Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război	2–3
860.	— Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război	4
DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI		
299.	— Decizie privind numirea domnului Dan Dumitru Suciu în funcția de secretar de stat, purtător de cuvânt al Guvernului, în cadrul Cancelariei Primului-Ministru....	4
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE		
1.192.	— Ordin al ministrului transporturilor privind modul de organizare și exploatare a infrastructurii portuare din Portul Tulcea — zona faleză	5–7
5.613.	— Ordin al ministrului educației și cercetării științifice privind aprobarea modelului certificatului de absolvire utilizat la finalizarea programelor de educație permanentă de nivel postuniversitar	8–9
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE		
	Decizia nr. 17 din 5 octombrie 2015 (Completul competent să judece recursul în interesul legii)	10–15

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

pentru modificarea și completarea Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic. — Legea nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 700 din 7 octombrie 2003, cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 8, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Mormintele și operele comemorative de război proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile și sunt monumente de for public. Acestea pot fi date în administrarea instituțiilor publice, pot fi concesionate sau închiriate, în condițiile legii, cu avizul Oficiului Național pentru Cultul Eroilor.”

2. La articolul 8, după alineatul (2) se introduc două noi alineate, alineatele (3) și (4), cu următorul cuprins:

„(3) Bunurile materiale sau elementele constitutive ale construcțiilor ori lucrărilor, realizate din fonduri proprii, aflate în domeniul privat al statului și în administrarea Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, destinate a fi incluse în opere comemorative de război, pot fi transmise cu titlu gratuit proprietarilor sau administratorilor obiectivelor comemorative de război românești din țară și străinătate. Transferul bunurilor pe teritoriul României se va realiza prin proces-verbal de predare-primire, aprobat de ordonatorul principal de credite.

(4) Autoritățile administrației publice au obligația să asigure protejarea și punerea în valoare a mormintelor și operelor comemorative de război aflate în administrarea lor.”

3. La articolul 14, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins:

„(3) Înființarea și protejarea mormintelor și a operelor comemorative de război românești de către Oficiul Național pentru Cultul Eroilor pe teritoriul altor state se fac în conformitate cu prevederile acordurilor internaționale bilaterale în domeniul comemorativ, precum și ale protocoalelor încheiate în baza acestor acorduri.”

4. Articolul 19 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 19. — Toate mormintele și operele comemorative de război vor avea asigurată o zonă de protecție. În zona de protecție pot fi instituite servituți de utilitate publică și reglementări speciale de construire prin planurile și regulamentele de urbanism aprobate și avizate conform legii.”

5. La articolul 24, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (2), cu următorul cuprins:

„(2) Lucrările prevăzute la alin. (1) sunt lucrări de interes public național pentru care nu se datorează taxa pentru eliberarea certificatului de urbanism și autorizației de construire.”

6. La articolul 26, litera q) se modifică și va avea următorul cuprins:

„q) organizează manifestări științifice și sesiuni de comunicări, editează și distribuie publicații și produse media pentru educarea patriotică a cetățenilor;”

7. La articolul 26, după litera y) se introduc șase noi litere, literele y¹)—y⁶), cu următorul cuprins:

„y¹) avizează regulamentele de construcție din zonele de protecție a mormintelor și operelor comemorative de război;

y²) publică Lista mormintelor și operelor comemorative de război în Monitorul Oficial al României, Partea I, și o actualizează ori de câte ori apar modificări;

y³) execută controlul la morminte și opere comemorative de război privind starea lor de conservare și respectarea avizelor de specialitate emise, precum și controlul șantierelor având drept obiect mormintele și operele comemorative de război, indiferent de regimul de proprietate, de natura operațiunilor și de sursa de finanțare;

y⁴) constată contravenții și aplică sancțiuni, prin împuternicirii săi, și ia măsurile de seizare a organelor de cercetare penală, în cazul infracțiunilor;

y⁵) susține, în condițiile legii, programe și proiecte de revitalizare și punere în valoare a mormintelor/operele comemorative de război, hotărăște strategii și cofinanțează programe și publicații pentru animarea culturală și stimularea interesului public față de mormintele și operele comemorative de război;

y⁶) editează, finanțează și publică, anual, Buletinul informativ al Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, precum și alte publicații de specialitate, pe orice tip de suport și în mediul virtual;”

8. La articolul 36, după litera d) se introduce o nouă literă, litera e), cu următorul cuprins:

„e) cuprind, în programele de dezvoltare economico-socială și urbanistică, respectiv de amenajare a teritoriului, obiective specifice privind protejarea mormintelor și operelor comemorative de război, elaborează, actualizează, și aprobă documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism care conțin morminte și opere comemorative de război.”

9. La articolul 37, după litera b) se introduc trei noi litere, literele c)—e), cu următorul cuprins:

„c) iau măsurile legale, atunci când constată încălcări ale regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război;

d) transmit anual Oficiului Național pentru Cultul Eroilor date despre starea de conservare a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale a acestora;

e) elaborează regulamentele de urbanism pentru zonele de protecție a mormintelor și operelor comemorative de război și aprobă planurile urbanistice zonale numai pe baza și în condițiile avizului Oficiului Național pentru Cultul Eroilor.”

10. La articolul 38, după litera h) se introduc trei noi litere, literele i)—k), cu următorul cuprins:

„i) să asigure integritatea și protecția mormintelor și operelor comemorative de război pe care le deține/administrează, să ia măsuri pentru apărare împotriva incendiilor, să asigure efectuarea lucrărilor de conservare, consolidare, restaurare, reparații curente și de întreținere a acestora;

j) să comunice Oficiului Național pentru Cultul Eroilor orice schimbare a titularului dreptului de proprietate, de administrare sau a altor drepturi reale, după caz, asupra mormintelor și operelor comemorative de război pe care le dețin;

k) să notifice viitorul proprietar, chiriaș sau concesionar despre regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război pe care le dețin, precum și obligația privind folosința mormintelor și operelor comemorative de război.”

11. Articolul 48 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 48. — (1) Constituie contravenție la regimul mormintelor și operelor comemorative de război și se sancționează cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei depunerea la Mormântul Ostașului Necunoscut a altor obiecte decât flori, coroane, jerbe de flori sau alte obiecte demne de cinstirea memoriei celor prevăzuți la art. 2—4.

(2) Constituie contravenție la regimul mormintelor și operelor comemorative de război și se sancționează cu amendă de la 2.000 lei la 3.000 lei stingerea sau reaprinderea flăcării candeliei de la Mormântul Ostașului Necunoscut fără aprobarea Guvernului României.

(3) Constituie contravenții la regimul mormintelor și operelor comemorative de război și se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei următoarele fapte:

a) desfășurarea, în zonele de protecție a mormintelor și operelor comemorative de război, a manifestărilor care, prin poluarea sonoră sau vizuală pe care o produc, pot impieta asupra respectului datorat celor morți, precum și asupra sentimentelor rudelor venite să se reculegă;

b) neprecizarea în certificatul de urbanism a necesității obținerii avizului Oficiului Național pentru Cultul Eroilor pentru lucrările propuse la mormintele și operele comemorative de război sau în zonele de protecție a acestora.

(4) Constituie contravenții la regimul mormintelor și operelor comemorative de război și se sancționează cu amendă de la 3.000 lei la 5.000 lei următoarele fapte:

a) organizarea de activități comemorative la Mormântul Ostașului Necunoscut cu ocazia Zilei Naționale, Zilei Eroilor și Zilei Armatei, înainte sau concomitent cu ceremoniile oficiale, fără autorizările prevăzute de lege;

b) interzicerea dreptului de vizitare sau de fotografiere a mormintelor și operelor comemorative de război de către proprietarii sau titularii dreptului de administrare sau ai altor drepturi reale asupra acestora.

(5) Constituie contravenții la regimul mormintelor și operelor comemorative de război și se sancționează cu amendă de la 7.000 lei la 10.000 lei și obligarea la suportarea cheltuielilor făcute pentru aducerea operelor comemorative de război la starea lor inițială următoarele fapte:

a) înhumarea persoanelor decedate, altele decât cele prevăzute la art. 2—4, în spațiile destinate mormintelor de război sau în zona de protecție a acestora;

b) construirea și amplasarea de noi monumente comemorative, plăci, cenotafuri, cruci sau orice construcție

ridicată pe spațiul destinat mormintelor de război sau în zona de protecție a acestora fără avizul Oficiului Național pentru Cultul Eroilor.

(6) Constituie contravenții la regimul mormintelor și operelor comemorative de război și se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei următoarele fapte:

a) strămutarea operelor comemorative de război fără aprobările legale;

b) construirea, modificarea, restaurarea sau orice intervenție asupra operelor comemorative de război fără aprobările și avizele prevăzute de prezenta lege;

c) neîndeplinirea atribuțiilor legate de executarea lucrărilor de îngrijire, conservare și punere în valoare a mormintelor și operelor comemorative de război, de îndată ce s-a constatat necesitatea acestor lucrări, precum și împiedicarea executării lor;

d) reamenajarea mormintelor și operelor comemorative de război prin efectuarea neautorizată de inscripții, înscrisuri, desene sau orice alte acțiuni care conduc la schimbarea datelor istorice ori a înfățișării operelor comemorative de război. Plata cheltuielilor făcute pentru aducerea operelor comemorative de război la starea lor inițială se suportă de către cei vinovați;

e) introducerea animalelor, pentru păscut sau adăpost, în cimitirele de război;

f) eliberarea autorizațiilor de construire sau de desființare ale mormintelor și operelor comemorative de război sau eliberarea autorizațiilor pentru lucrări în zonele de protecție ale mormintelor și operelor comemorative de război fără avizul Oficiului Național pentru Cultul Eroilor.”

12. Articolul 49 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 49. — Constatările contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către reprezentanții Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, pentru contravențiile săvârșite pe întreg teritoriul național de către persoanele fizice sau juridice de drept public ori privat, sau de către primar și împuterniciții acestuia, pentru contravențiile săvârșite pe teritoriul unității administrativ-teritoriale de către persoane fizice sau juridice de drept privat, altele decât cele din aparatul propriu de lucru.”

13. Articolul 50 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 50. — Contravențiilor prevăzute la art. 48 le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.”

14. La articolul 52, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (2), cu următorul cuprins:

„(2) Oficiul Național pentru Cultul Eroilor este continuatorul de drept și preia tradițiile istorice ale Societății «Mormintele Eroilor Căzuți în Război», unica instituție de stat din România cu atribuții în domeniul mormintelor și operelor comemorative de război, care a funcționat în perioada 1919—1948, în subordinea Ministerului Apărării Naționale.”

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
VALERIU-ȘTEFAN ZGONEA

PREȘEDINTELE SENATULUI
CĂLIN-CONSTANTIN-ANTON POPESCU-TĂRICEANU

București, 19 noiembrie 2015.
Nr. 286.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

**privind promulgarea Legii pentru modificarea și completarea
Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor
comemorative de război**

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 18 noiembrie 2015.
Nr. 860.

D E C I Z I I A L E P R I M - M I N I S T R U L U I

GUVERNUL ROMÂNIEI

P R I M - M I N I S T R U L

D E C I Z I E

**privind numirea domnului Dan Dumitru Suciu în funcția
de secretar de stat, purtător de cuvânt al Guvernului,
în cadrul Cancelariei Primului-Ministru**

În temeiul art. 15 lit. c) și al art. 19 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și completările ulterioare,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — În perioada 23 noiembrie 2015—31 martie 2016, domnul Dan Dumitru Suciu se numește în funcția de secretar de stat, purtător de cuvânt al Guvernului, în cadrul Cancelariei Primului-Ministru.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

Contrasemnează:
Secretarul general al Guvernului,
Sorin Sergiu Chelmu

București, 23 noiembrie 2015.
Nr. 299.

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL TRANSPORTURILOR

ORDIN

privind modul de organizare și exploatare a infrastructurii portuare din Portul Tulcea — zona faleză

Având în vedere prevederile art. 1 și 5 din Ordonanța Guvernului nr. 22/1999 privind administrarea porturilor și a căilor navigabile, utilizarea infrastructurilor de transport naval aparținând domeniului public, precum și desfășurarea activităților de transport naval în porturi și pe căile navigabile interioare, republicată, și prevederile art. 4—7 din Ordonanța Guvernului nr. 42/1997 privind transportul maritim și pe căile navigabile interioare, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul art. 5 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 21/2015 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul transporturilor emite următorul ordin:

Art. 1. — (1) Prezentul ordin stabilește modul de organizare și exploatare a infrastructurii portuare din Portul Tulcea — zona faleză.

(2) Modul de organizare a infrastructurii portuare din Portul Tulcea — zona faleză este reprezentat în anexa la prezentul ordin.

Art. 2. — Portul Tulcea — zona faleză, situat la km 71 pe malul drept al Dunării și format din danele 6—22, a cărui infrastructură portuară aparține domeniului public al statului și este concesionată de către Ministerul Transporturilor Companiei Naționale „Administrația Porturilor Dunării Maritime” — S.A. Galați, este organizat în 11 sectoare, în funcție de tipul activităților de transport naval desfășurate de către navele care acostează, și este destinat, în principal, pentru:

a) asigurarea facilităților portuare pentru navele care asigură transportul de pasageri și mărfuri între localitățile din Delta Dunării — transport subvenționat;

b) asigurarea facilităților portuare pentru navele turistice de croazieră;

c) asigurarea facilităților pentru navele care efectuează activități de agrement organizat;

d) asigurarea facilităților portuare pentru navele care asigură întreținerea și semnalizarea șenalului navigabil al Dunării și al bazinelor portuare;

e) asigurarea facilităților portuare pentru navele care asigură diverse servicii pentru transportul pasagerilor și al mărfurilor pentru populația din Delta Dunării.

Art. 3. — Portul Tulcea — zona faleză se organizează și va fi exploatat după cum urmează:

a) Sectorul I cu front de acostare în lungime de 100 ml, ce include dana nr. 6, pentru acostarea navelor proprietate a autorităților și instituțiilor publice care au obligația de a asigura, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, servicii publice localităților din Delta Dunării;

b) Sectorul II cu front de acostare în lungime de 80 ml, ce include dana nr. 7, numai pentru acostarea la pontoanele Companiei Naționale „Administrația Porturilor Dunării Maritime” — S.A. Galați a navelor care transportă marfă;

c) Sectorul III cu front de acostare în lungime de 140 ml ce include dana nr. 8, pentru acostarea navelor de croazieră;

d) Sectorul IV cu front de acostare în lungime de 177 ml, ce include danele nr. 9—11, pentru acostarea navelor proprietate operatorilor economici care prestează serviciul public pentru transportul pasagerilor și al mărfurilor de strictă necesitate între localitățile din Delta Dunării;

e) Sectorul V cu front de acostare în lungime de 40 ml, ce include dana nr. 12, pentru acostarea navelor care prestează activități auxiliare pentru navele de croazieră;

f) Sectorul VI cu front de acostare în lungime de 40 ml, ce include dana nr. 13, aflată în administrarea Regiei Autonome Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați, numai pentru acostarea navelor proprietate Regiei Autonome Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați care prestează activități pentru asigurarea siguranței navigației în portul Tulcea;

g) Sectorul VII cu front de acostare în lungime de 73 ml, ce include dana nr. 14, numai pentru acostarea navelor proprietate autorităților și instituțiilor publice care au obligația de a asigura, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, servicii publice localităților din Delta Dunării;

h) Sectorul VIII cu front de acostare în lungime de 140 ml, care include dana nr. 15, pentru acostarea navelor de croazieră;

i) Sectorul IX cu front de acostare în lungime de 110 ml, ce include dana nr. 16, numai pentru acostarea navelor de agrement și a navelor de transport al pasagerilor, exclusiv a navelor de croazieră;

j) Sectorul X cu front de acostare în lungime de 145 ml, ce include dana nr. 17, numai pentru acostarea navelor proprietate a operatorilor economici care prestează servicii de transport public de pasageri spre localitatea Tudor Vladimirescu și a navelor proprietate autorităților și instituțiilor publice care au obligația de a asigura, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, servicii publice localităților din Delta Dunării;

k) Sectorul XI cu front de acostare în lungime de 460 ml, ce include danele nr. 18—22, numai pentru acostarea navelor de agrement și navelor de transport pasageri, exclusiv a navelor de croazieră.

Art. 4. — Compania Națională „Administrația Porturilor Dunării Maritime” — S.A. Galați, denumită în continuare *companie*, asigură pentru toate navele accesul liber și nediscriminatoriu la infrastructura portuară aparținând

domeniului public al statului pe care o administrează, în limita lungimii sectoarelor specificate la art. 3 din prezentul ordin.

Art. 5. — Frontul de acostare pentru amplasarea unui ponton se atribuie numai prin licitație publică. Condițiile de participare la licitație și modul de selectare a candidaților sunt stabilite de către companie.

Art. 6. — (1) De la prevederile art. 5 fac excepție fronturile de acostare specificate la art. 3 lit. a), b), d), f), g) și j), unde, în cazul în care compania nu poate asigura în totalitate condițiile de acostare, prestatorii activităților pentru care a fost destinat frontul respectiv conform art. 3 vor amplasa pontoanele pe care le au în proprietate cu acordul companiei.

(2) La pontoanele care sunt amplasate la fronturile specificate la alin. (1) vor acosta numai navele care sunt utilizate pentru prestarea serviciilor prevăzute la art. 2 pentru frontul respectiv.

(3) Proprietarii pontoanelor amplasate la fronturile de acostare specificate la alin. (1) au obligația de a nu permite acostarea altor nave, cu excepția solicitării companiei.

Art. 7. — (1) Amplasarea pontoanelor proprietatea operatorilor economici (terților) se face numai în baza contractelor de prestări de servicii încheiate cu compania.

(2) Contractele de prestări de servicii vor fi încheiate pe perioada de un an, cu posibilitate de prelungire, numai în condițiile în care proprietarii pontoanelor vor face dovada că și-au îndeplinit obligațiile contractuale.

(3) La solicitarea companiei, Autoritatea Navală Română, prin Căpitănia Portului Tulcea, va lua toate măsurile necesare pentru a nu permite amplasarea acestor pontoane fără ca proprietarul pontonului să facă dovada încheierii în prealabil a contractului de prestări servicii menționat la alin. (2).

(4) Autoritatea Navală Română, prin Căpitănia Portului Tulcea, va lua toate măsurile pentru eliberarea frontului de acostare de către orice ponton aparținând unui terț care nu are încheiat pentru acel ponton contract de prestări de servicii cu compania sau dacă compania comunică Căpităniei Portului Tulcea încetarea contractului de prestări servicii.

Art. 8. — (1) Autoritatea Navală Română, prin Căpitănia Portului Tulcea, va sprijini compania, pentru a asigura navelor

de croazieră frontul de acostare necesar și spațiul necesar pentru efectuarea manevrelor.

(2) Autoritatea Navală Română, prin Căpitănia Portului Tulcea, va lua măsurile necesare pentru ca navele de transport al pasagerilor să efectueze ambarcarea și debarcarea pasagerilor numai în dările unde sunt asigurate condițiile de siguranță.

Art. 9. — (1) Proprietarii navelor de croazieră sau operatorii acestor nave sunt obligați să informeze Căpitănia Portului Tulcea despre data și ora sosiri, respectiv plecării fiecărei nave, cu cel puțin 24 de ore înainte.

(2) Căpitănia Portului Tulcea va lua măsuri ca pontoanele unde urmează să acosteze navele de croazieră să fie libere pentru a permite acostarea fără întârziere și în condiții de siguranță a acestora.

(3) Sosirea, plecarea și staționarea navelor de croazieră, precum și alocarea pontoanelor pentru aceste nave vor fi analizate în ședințele zilnice ale Comisiei de coordonare a mișcării navelor maritime și fluviale în portul Tulcea.

Art. 10. — În perioada aprilie—octombrie pontoanele-dormitor de orice tip vor putea acosta în portul Tulcea — zona faleză numai pe timpul îmbarcării și debarcării pasagerilor. În restul timpului aceste pontoane vor staționa în afara portului, în locurile stabilite de către Căpitănia Portului Tulcea.

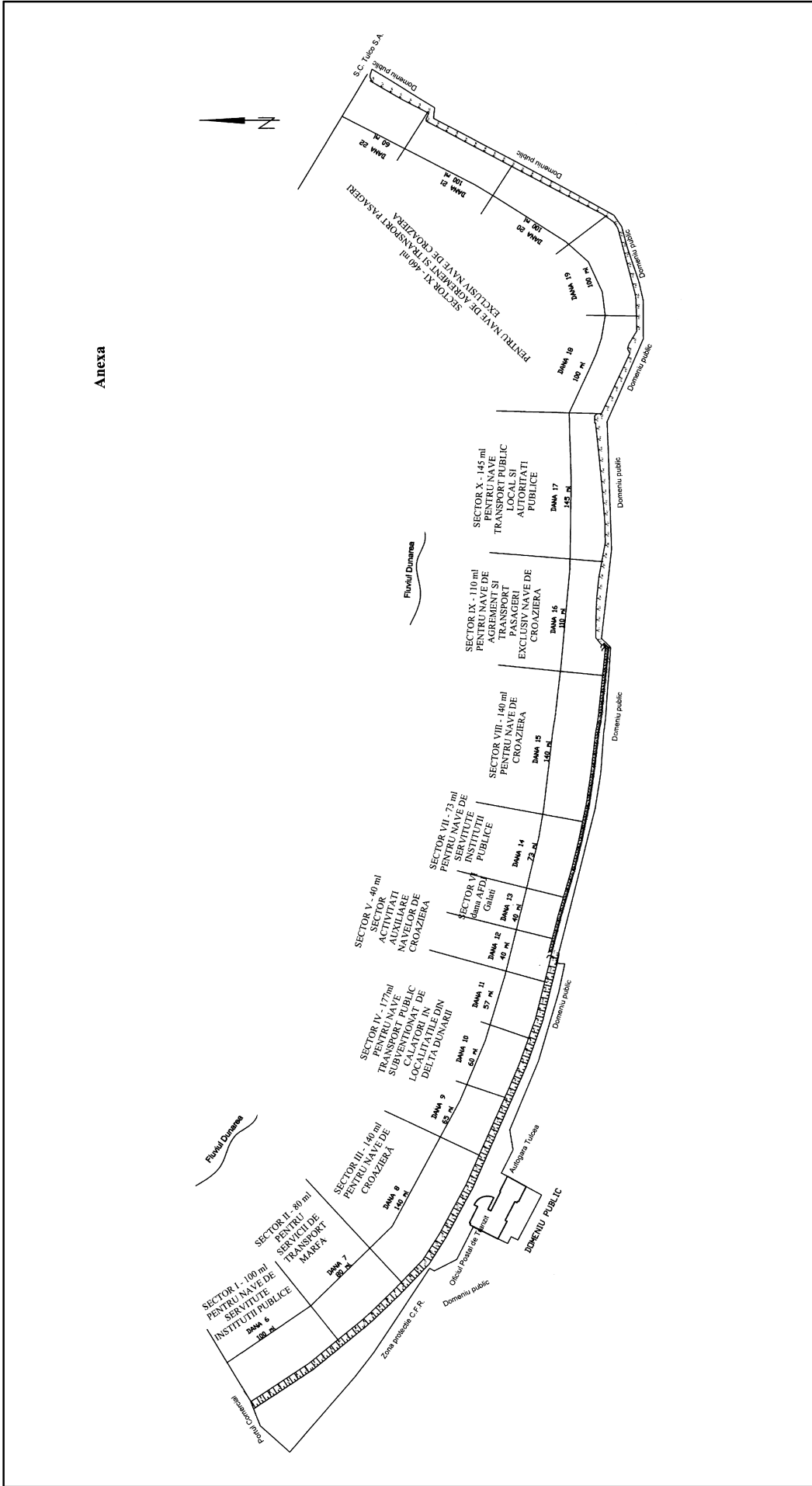
Art. 11. — Contractele încheiate cu proprietarii pontoanelor, aflate în derulare la data intrării în vigoare a prezentului ordin, rămân în vigoare până la data expirării, cu condiția îndeplinirii la termen a tuturor obligațiilor contractuale.

Art. 12. — Autoritatea Navală Română, prin Căpitănia Portului Tulcea și Compania Națională „Administrația Porturilor Dunării Maritime” — S.A. Galați, vor duce la îndeplinire prezentul ordin.

Art. 13. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 14. — La data intrării în vigoare a prezentului ordin, Ordinul ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului nr. 1.339/2005 privind modul de organizare și exploatare a infrastructurii portuare din Portul Tulcea — zona faleză, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 766 din 23 august 2005, se abrogă.

p. Ministrul transporturilor,
Marius Humelnicu,
secretar de stat

Anexa

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

ORDIN

privind aprobarea modelului certificatului de absolvire utilizat la finalizarea programelor de educație permanentă de nivel postuniversitar

În conformitate cu prevederile:

— art. 173 alin. (7) și ale art. 361 alin. (6), precum și ale titlului V din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

— anexeii nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 918/2013 privind aprobarea Cadrelui național al calificărilor, cu modificările ulterioare;

— Hotărârii Guvernului nr. 607/2014 privind aprobarea conținutului și formatului actelor de studii care vor fi eliberate absolvenților ciclului I — studii universitare de licență;

— art. 5 din Ordinul ministrului educației și cercetării științifice nr. 5.160/2015 privind organizarea de programe de studii postuniversitare de educație permanentă de către instituțiile de învățământ superior acreditate;

— Hotărârii Guvernului nr. 26/2015 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării Științifice,

ministrul educației și cercetării științifice emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă modelul certificatului de absolvire, utilizat la finalizarea programelor de educație permanentă de nivel postuniversitar, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Certificatul de absolvire prevăzut la art. 1 este însoțit de suplimentul la certificat în format Europass prevăzut în anexa nr. 10 la Hotărârea Guvernului nr. 607/2014 privind aprobarea conținutului și formatului actelor de studii care vor fi eliberate absolvenților ciclului I — studii universitare de licență.

Art. 3. — Autoritatea Națională pentru Calificări, Direcția generală învățământ universitar, Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, instituțiile de învățământ superior și furnizorii de formare profesională au obligația de a pune în aplicare prevederile prezentului ordin.

Art. 4. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul educației și cercetării științifice,

Sorin Mihai Cîmpeanu

București, 4 noiembrie 2015.

Nr. 5.613.

ROMÂNIA MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE Seria ..... Nr. .... CERTIFICAT DE ABSOLVIRE T.S.	la propunerea ..... la propunerea ..... Domnului/Doamnei ..... CNP [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] născut(ă) în anul ..... luna ..... ziua ..... fiul/fiica lui ..... și al/a ..... în localitatea ..... județul/sectorul ..... ținând în vedere faptul că ..... care a participat la <i>programul postuniversitar</i> ..... în <i>domeniul</i> ..... ore/credite de studii transferabile (ECTS/SECT) , pentru studiilor de ..... cod COR ..... și a ocupația ..... luna ..... ziua ..... cu promovat examenul de absolvire în anul ..... nota/calificativul ..... <i>Prezentul certificat de absolvire se eliberează în baza Ordinului ministrului educației și cercetării științifice nr. 5.160/2015.</i> <i>Se conferă toate drepturile legale titularului acestui certificat.</i> RECTOR, L.S. SECRETAR ȘEF, L.S. Nr. .... din ..... Semnătura titularului ..... DECAN/DIRECTOR, SECRETAR ȘEF, Semnătura titularului .....
--	---

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 17

din 5 octombrie 2015

Dosar nr. 14/2015

Livia Doina Stanciu	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Mirela Sorina Popescu	— președintele Secției penale
Lavinia Curelea	— președintele Secției I civile
Roxana Popa	— președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Dragu Crețu	— judecător la Secția I civilă
Raluca Moglan	— judecător la Secția I civilă
Simona Gina Pietreanu	— judecător la Secția I civilă
Carmen Elena Popoiag	— judecător la Secția I civilă
Rodica Susanu	— judecător la Secția I civilă, judecător-raportor
Marian Budă	— judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Zaharia	— judecător la Secția a II-a civilă
Nela Petrișor	— judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu	— judecător la Secția a II-a civilă
Simona Camelia Marcu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Eugenia Marin	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal, judecător-raportor
Iuliana Măiereanu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Luiza Maria Păun	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Liliana Vișan	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Maricela Cobzariu	— judecător la Secția penală
Silvia Cerbu	— judecător la Secția penală, judecător-raportor
Marius Dan Foițoș	— judecător la Secția penală
Simona Daniela Encean	— judecător la Secția penală
Angela Dragne	— judecător la Secția penală

Completul competent să judece recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 13/2014 este legal constituit, conform dispozițiilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală și conform art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Ședința este prezidată de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecătoarea Livia Doina Stanciu.

La ședința de judecată participă domnul Cosmin Grancea, procuror în cadrul Biroului de reprezentare, Serviciul judiciar penal, Secția juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Veronica Junger, magistrat-asistent în cadrul Completului pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, conform art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind modul de soluționare a laturii civile în cazul condamnării inculpaților pentru infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, în sensul de a lămuri dacă, dezlegând acțiunea civilă, instanța urmează a dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestor infracțiuni *fi*e la plata sumelor reprezentând obligația fiscală principală datorată și la plata sumelor reprezentând obligațiile fiscale accesorii datorate, în condițiile Codului de procedură fiscală, *fi*e la plata sumelor constând în creanța principală datorată și la plata dobânzii legale aferente, potrivit art. 1.088 din Codul civil.

Reprezentantul procurorului general, domnul procuror Cosmin Grancea, a arătat că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la modul de soluționare a laturii civile în cauzele penale având ca obiect infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005.

Astfel, a precizat că, *într-o primă orientare a practicii, majoritară*, instanțele, pronunțând condamnarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute de Legea nr. 241/2005, i-au obligat pe aceștia la plata către statul român, reprezentat prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, a prejudiciului cauzat, constând din creanța principală datorată, la care s-au adăugat dobânda calculată până la achitarea integrală a creanței principale și penalitățile de întârziere aferente.

Totodată, *într-o a doua orientare a practicii, minoritară*, instanțele au dispus obligarea inculpaților condamnați pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute de Legea nr. 241/2005 la plata prejudiciului cauzat, constând în creanța principală datorată, la care s-a adăugat dobânda legală aferentă creanței principale, calculată până la achitarea integrală.

Punctul de vedere al reprezentantului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este

că soluția corectă corespunde *orientării majoritare* conturate în practica instanțelor judecătorești.

În acest sens, a invocat, în primul rând, dispozițiile art. 1 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare (denumită în continuare „Codul de procedură fiscală”), care menționează că obiectul codului este de a reglementa drepturile și obligațiile părților din raporturile juridice fiscale privind administrarea impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat și bugetelor locale, prevăzute de Codul fiscal. A mai invocat și textul art. 2 alin. (2) din Codul de procedură fiscală, care stabilește că procedura de drept comun pentru administrarea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului general consolidat este cea prevăzută de Codul de procedură fiscală.

S-a referit la art. 119 alin. (1) din Codul de procedură fiscală, care prevede că, „pentru neachitarea la termenul de scadență de către debitor a obligațiilor de plată, se datorează după acest termen dobânzi și penalități de întârziere”, observând că, prin raportarea acestor dispoziții la textul art. 2 alin. (2) din același cod, anterior menționat, rezultă că în cazul condamnării inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute de Legea nr. 241/2005, aceștia trebuie obligați la plata unui prejudiciu constând în obligația fiscală principală la care se adaugă dobânzi și penalități de întârziere.

În opinia reprezentantului Ministerului Public, soluțiile dispuse de instanțe în cadrul opiniei minoritare au ca efect inaplicabilitatea textelor art. 120 alin. (1) și art. 120¹ din Codul de procedură fiscală, dar și crearea unui climat de incertitudine juridică și a unor consecințe discriminatorii, constând în aceea că o persoană care nu își achită obligațiile fiscale, fără a proceda la ascunderea bunurilor sau a surselor impozabile, va achita, pe lângă suma datorată, dobânzi și penalități de întârziere în condițiile Codului de procedură fiscală, pe când o persoană care recurge la astfel de acțiuni ce întrunesc conținutul constitutiv al infracțiunii de evaziune fiscală ar urma să fie obligată, urmare condamnării, în mod paradoxal, la plata unei sume constând în quantumul obligației fiscale principale datorate, la care s-ar adăuga doar quantumul dobânzii legale.

În concluzie, a solicitat admiterea recursului în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând modul de soluționare a laturii civile în cazul condamnării inculpaților pentru infracțiuni de evaziune fiscală și pronunțarea unei decizii prin care să se stabilească faptul că, în cauzele penale având ca obiect infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, instanța, soluționând acțiunea civilă, va dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestor infracțiuni la plata prejudiciului cauzat cu dobânzi și penalități de întârziere, calculate conform Codului de procedură fiscală.

Președintele completului, doamna judecătoreasă Livia Doina Stanciu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎN ALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Problema de drept care a generat practica neunitară

1. Prin recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a arătat că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la modul de soluționare a laturii civile în cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005.

2. Astfel, s-a menționat că instanțele judecătorești, pronunțând condamnări pentru săvârșirea unor astfel de infracțiuni, au obligat inculpații *fie* la plata către statul român, reprezentat prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, a prejudiciului constând din debitul principal plus obligații fiscale accesorii reprezentate de dobânzi, penalități și majorări de întârziere, calculate începând de la data scadenței debitului principal până la achitarea integrală a acestuia, *fie* a prejudiciului constând din debitul principal plus dobânda legală aferentă debitului, calculată până la achitarea integrală a sumei datorate.

II. Examenul jurisprudențial

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a învederat că, în urma verificării jurisprudenței la nivel național referitor la modul de soluționare a laturii civile în cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005 s-au evidențiat două orientări, conturându-se un caracter neunitar al practicii judiciare.

III. Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

4. Într-o primă orientare a practicii, majoritară (anexa I la cererea de recurs în interesul legii formulată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție), instanțele, pronunțând condamnarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, i-au obligat pe aceștia la plata către statul român, reprezentat prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, a *debitului principal datorat, la care s-au adăugat obligații fiscale accesorii, constând fie din dobânda calculată până la achitarea integrală a acesteia, plus penalitățile de întârziere aferente, fie din majorări de întârziere.*

4.1. În susținerea acestui punct de vedere s-au avut în vedere dispozițiile art. 120, 120¹ și 124¹ din Codul de procedură fiscală, în raport cu care s-a apreciat că inculpații condamnați pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală urmează să suporte și plata obligațiilor fiscale accesorii sumei datorate — respectiv dobânzi, penalități și majorări de întârziere, începând de la data scadenței până la achitarea efectivă a debitului, în baza principiului reparării integrale a prejudiciului ce guvernează materia răspunderii civile delictuale.

5. Într-o a doua orientare a practicii, minoritară (anexa II la cererea de recurs în interesul legii formulată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție), instanțele au dispus obligarea inculpaților condamnați pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005 la plata *debitului principal datorat, la care s-a adăugat dobânda legală aferentă acestuia, calculată până la achitarea sa integrală.*

5.1. Aceste instanțe au apreciat că în sarcina inculpaților nu pot fi reținute dobânzile, majorările și penalitățile de întârziere prevăzute de Codul de procedură fiscală, întrucât singurele sume ce pot însoți creanța principală sunt cele corespunzătoare dobânzii legale, în considerarea dispozițiilor art. 1088 din Codul civil (1864). S-a apreciat, totodată, că în caz contrar s-ar încălca principiul egalității persoanelor în fața legii și autorităților publice, consfințit de Constituție și de Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cât timp unei categorii aparte de creditori — în cazul de față, statul român — i s-ar recunoaște dreptul de a obține plata unor sume diferite față de cele ce se acordă în mod obișnuit, în cadrul procesului penal.

IV. **Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție** este că, în cazul condamnării inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, instanțele de judecată, soluționând latura civilă, trebuie să dispună obligarea acestora la plata debitului principal datorat, plus dobânzi și

penalități de întârziere, calculate până la achitarea debitului, conform Codului de procedură fiscală.

V. Raportul asupra recursului în interesul legii

6. Prin raportul întocmit în cauză, judecătorii-raportori au apreciat ca fiind admisibilă sesizarea referitoare la modul de soluționare a laturii civile în cazul condamnării inculpaților pentru infracțiuni de evaziune fiscală, având în vedere că este îndeplinită atât condiția impusă de art. 471 alin. (1) din Codul de procedură penală referitoare la calitatea procesuală activă a titularului sesizării, cât și condiția de admisibilitate prevăzută de art. 472 din Codul de procedură penală, întrucât jurisprudența atașată actului de sesizare relevă soluționarea în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive, a problemelor de drept care fac obiectul judecății.

7. Totodată, judecătorii-raportori au concluzionat că, pronunțând condamnarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, în soluționarea laturii civile a cauzei se pot acorda doar accesoriile fiscale ale creanței fiscale principale, nu și dobânda legală prevăzută de Ordonanța Guvernului nr. 9/2000 privind nivelul dobânzii legale pentru obligații bănești, respectiv de Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, aprobată prin Legea nr. 43/2012, cu completările ulterioare, pentru raporturile de drept privat.

8. În esență, judecătorii-raportori au arătat că din interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 19 din Codul de procedură penală, se poate stabili că, în cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute de Legea nr. 241/2005, instanța, soluționând acțiunea civilă, dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestor infracțiuni să plătească atât sumele reprezentând obligația fiscală principală datorată, cât și sumele reprezentând obligațiile fiscale accesorii datorate, conștând în dobânzi, penalități și majorări de întârziere, după caz, calculate începând de la data scadenței obligației principale, până la achitarea sa efectivă.

VI. **Înalta Curte de Casație și Justiție**, examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorii-raportori și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

9. Înalta Curte a fost legal sesizată, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 471 și 472 din Codul de procedură penală referitoare la titularul sesizării și la depunerea hotărârilor definitive ce atestă existența unei jurisprudențe neunitare relativ la problema de drept ce se cere a fi interpretată.

10. Astfel cum se arată în sesizarea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, practica neunitară ce formează obiectul recursului în interesul legii a fost generată de modul diferit de soluționare a laturii civile în cauzele penale având ca obiect judecarea și condamnarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală, în practica instanțelor de judecată fiind conturate două orientări:

11. Într-o primă orientare a practicii, majoritară, instanțele, pronunțând condamnarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, i-au obligat pe aceștia la plata către statul român, reprezentat prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, a debitului principal datorat, la care s-au adăugat obligațiile fiscale accesorii, conștând din dobânda calculată până la achitarea integrală a acesteia plus penalitățile de întârziere aferente sau din majorări de întârziere.

12. Într-o a doua orientare a practicii, minoritară, instanțele au dispus obligarea inculpaților condamnați la plata debitului principal datorat, la care s-a adăugat dobânda legală aferentă acestuia, calculată până la achitarea sa integrală.

13. Textele de lege incidente sunt următoarele:

— *Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare* (denumită în continuare „*Codul de procedură penală*”):

Art. 19 alin. (1): „(1) Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale.” [...]

Art. 19 alin. (5): „(5) Repararea prejudiciului material și moral se face potrivit dispozițiilor legii civile.”

— *Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare*:

Art. 1: „Art. 1. — Prezenta lege instituie măsuri de prevenire și combatere a infracțiunilor de evaziune fiscală și a unor infracțiuni aflate în legătură cu acestea.”

Art. 2: „Art. 2. — În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos se definesc după cum urmează:

a) *buget general consolidat* — ansamblul tuturor bugetelor publice, componente ale sistemului bugetar, agregate și consolidate pentru a forma un întreg;

b) *contribuabil* — orice persoană fizică ori juridică sau orice altă entitate fără personalitate juridică care datorează impozite, taxe, contribuții și alte sume bugetului general consolidat; [...]

e) *obligații fiscale* — obligațiile prevăzute de Codul fiscal și de Codul de procedură fiscală;”.

— *Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare*:

Art. 1 alin. (1): „(1) Prezentul cod reglementează drepturile și obligațiile părților din raporturile juridice fiscale privind administrarea impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat și bugetelor locale, prevăzute de Codul fiscal.”

Art. 2 alin. (2): „(2) Prezentul cod constituie procedura de drept comun pentru administrarea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului general consolidat.”

Art. 21 alin. (1): „(1) Creanțele fiscale reprezintă drepturi patrimoniale care, potrivit legii, rezultă din raporturile de drept material fiscal.

Art. 119 alin. (1): „Pentru neachitarea la termenul de scadență de către debitor a obligațiilor de plată, se datorează după acest termen dobânzi și penalități de întârziere.”

— *Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare*:

Art. 1 alin. (2): „(2) Cadrul legal de administrare a impozitelor și taxelor reglementate de prezentul cod este stabilit prin legislația privind procedurile fiscale.”

Art. 1 alin. (3): „(3) În materie fiscală, dispozițiile prezentului cod prevalează asupra oricăror prevederi din alte acte normative, în caz de conflict între acestea aplicându-se dispozițiile Codului fiscal.”

14. Potrivit dispozițiilor art. 19 alin. (1) și (5) din Codul de procedură penală, „*acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale*”, respectiv „*repararea prejudiciului material și moral se face potrivit dispozițiilor legii civile*”.

15. „*Dispozițiile legii civile*” la care face trimitere textul de lege citat anterior sunt dispozițiile art. 998 din Codul civil din 1864, care dispun că „*orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșală s-a ocazionat a-l repara*”, respectiv dispozițiile art. 1.357 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, potrivit cărora „*cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, este obligat să îl*

repare”, texte ce constituie sediul materiei răspunderii civile delictuale.

16. Textul de lege menționat relevă caracterul accesoriu al acțiunii civile în raport cu acțiunea penală, dar și particularitatea acțiunii civile exercitate în cadrul procesului penal care își are sursa într-un prejudiciu cauzat printr-o infracțiune, aceeași infracțiune cu privire la care a fost pusă în mișcare acțiunea penală.

17. Referirea expresă la răspunderea civilă delictuală din textul art. 19 alin. (1) din Codul de procedură penală s-a impus pentru a se sublinia originea *ex delictu*, și nu *ex contractu* a răspunderii civile, ipoteză care conferă acțiunii civile și prejudiciului o fizionomie distinctă, particulară, în raport cu natura infracțiunii ce constituie temeiul acțiunii penale.

18. Problema de drept ce urmează a fi dezlegată în prezentul recurs în interesul legii este aceea dacă în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală reglementate de Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, soluționarea laturii civile se face potrivit dispozițiilor legii civile, respectiv Codului civil, sau conform prevederilor Codului de procedură fiscală, ca lege specială.

19. Pentru rezolvarea acestei probleme vor fi avute în vedere două categorii de argumente:

— argumente ce vizează natura infracțiunii, respectiv scopul incriminării infracțiunii de evaziune fiscală;

— argumente ce rezultă din aplicarea raportului dintre legea generală-legea specială.

20. *Argumente ce vizează natura infracțiunii, respectiv scopul incriminării infracțiunii de evaziune fiscală*

20.1. Dacă temeiul răspunderii penale îl constituie o infracțiune de evaziune fiscală, acțiunea civilă, având caracter accesoriu, se raportează la natura infracțiunii, la scopul incriminării evaziunii fiscale.

20.2. Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672 din 27 iulie 2005, cu modificările ulterioare) a instituit, așa cum prevede chiar art. 1, măsuri de combatere a infracțiunilor de evaziune-fiscală și a unor infracțiuni aflate în legătură cu aceasta, iar în art. 2 au fost definiți termeni și expresii, cum ar fi:

— *buget general consolidat* — ansamblul tuturor bugetelor publice, componente ale sistemului bugetar, agregate și consolidate pentru a forma un întreg;

— *contribuabil* — orice persoană fizică ori juridică sau orice altă entitate fără personalitate juridică care datorează impozite, taxe, contribuții și alte sume bugetului general consolidat;

— *documente legale* — documentele prevăzute de Codul fiscal, Codul de procedură fiscală, Codul vamal, Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, și de reglementările elaborate pentru punerea în aplicare a acestora;

— *obligații fiscale* — obligațiile prevăzute de *Codul fiscal* și de *Codul de procedură fiscală*.

20.3. Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 241/2005 în august 2005 au fost abrogate prevederile art. 188 din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și Legea nr. 87/1994 pentru combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare.

20.4. Chiar în Nota de fundamentare a Legii nr. 241/2005 s-a invocat necesitatea unei noi reglementări penale în materie datorită valorii considerabile a prejudiciilor pe care evaziunea fiscală le aduce bugetului general consolidat, dar și relativa lipsă de coerență a legislației aplicabile în materie.

20.5. Așa cum se poate observa și cum s-a precizat expres în Nota de fundamentare a Legii nr. 241/2005, această lege a fost adoptată ca *lege penală specială* din rațiuni de

sistematizare și coerență legislativă și ea sancționează ca infracțiuni faptele contribuabililor legate de *modul de administrare a unor taxe, impozite, contribuții și alte sume datorate bugetului consolidat al statului prevăzute de legislația fiscală*.

20.6. Sancționarea ca infracțiune a unor fapte săvârșite în legătură cu administrarea impozitelor și taxelor sau a altor contribuții prevăzute de legislația fiscală este o formă de răspundere pentru nerespectarea obligațiilor dintr-un raport juridic de drept procedural fiscal.

20.7. Raporturile de drept procedural fiscal sunt acele rapoarte care cuprind drepturile și obligațiile ce revin părților, potrivit legii, pentru stabilirea, exercitarea și stingerea drepturilor și obligațiilor părților din raportul de drept material fiscal.

20.8. Raportul de drept procedural fiscal cuprinde, astfel cum prevede art. 16 din Codul de procedură fiscală, drepturile și obligațiile ce revin părților, potrivit legii, pentru îndeplinirea modalităților prevăzute pentru stabilirea, exercitarea și stingerea drepturilor și obligațiilor părților din raportul de drept material fiscal, dar se poate considera că în conținutul raportului de drept procedural fiscal intră totalitatea drepturilor și obligațiilor prin care se nasc, se modifică și se sting în legătură cu activitatea de administrare a impozitelor și taxelor.

20.9. În cazul săvârșirii infracțiunii de evaziune fiscală, contribuabilului, ca subiect pasiv al raportului juridic procedural fiscal, i se reproșează fie o acțiune, fie o inacțiune în privința obligațiilor ce îi revin în legătură cu administrarea impozitelor, taxelor, contribuțiilor sau altor sume datorate bugetului general consolidat, în condițiile legii, iar statul, prin autoritatea fiscală, ca subiect activ al raportului juridic procedural fiscal, are dreptul de a obține respectarea obligațiilor contribuabililor în legătură cu administrarea impozitelor, taxelor și contribuțiilor sau altor sume datorate bugetului general consolidat.

21. *Argumente ce rezultă din aplicarea raportului dintre legea generală și legea specială*

21.1. Dacă s-ar aplica strict regula de interpretare *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, s-ar ajunge la concluzia potrivit căreia recuperarea debitului principal și a dobânzii aferente acestuia urmează a fi făcută după regulile răspunderii civile delictuale, chiar și în contextul condamnării inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005. Aceasta deoarece Codul civil instituie principiul general al răspunderii pentru *orice* faptă ilicită cauzatoare de prejudicii, fără a proceda la o descriere concretă a fiecărei fapte în parte, revenind instanțelor de judecată sarcina să verifice îndeplinirea condițiilor necesare pentru angajarea unei astfel de răspunderi în fiecare caz dedus judecării.

21.2. Cu toate acestea, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii — nu poate împărtăși o asemenea interpretare având în vedere următoarele argumente:

21.3. În literatura de specialitate, în mod constant s-a precizat că *raportul lege generală-lege specială se leagă între două acte normative de aceeași valoare juridică*¹.

21.4. De principiu, generalitatea formulării unui text de lege conduce la generalitatea aplicării lui, însă trebuie avute în vedere circumstanțele concrete ale cauzelor finalizate prin hotărâri judecătorești definitive, anexate cererii:

— inculpații au fost condamnați pentru săvârșirea unor infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005;

— din chiar titulatura legii rezultă că aceasta are ca domeniu de reglementare prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, iar art. 2 din lege prescrie semnificația unor termeni și expresii, cu trimitere explicită la *Codul fiscal* și *Codul de procedură fiscală*, respectiv la formularele tipizate cu regim special utilizate în domeniul fiscal;

¹ Aurel Pop, Gheorghe Beleiu — *Curs de drept civil — partea generală*, București, 1975, p. 114.

— în aceste cauze, statul român, reprezentat prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, a avut calitatea de parte vătămată, respectiv parte civilă, în considerarea unui raport juridic de natură fiscală;

— instanțele au obligat inculpații la plata sumelor reprezentând prejudiciu adus bugetului consolidat al statului, recunoscând astfel, pe de o parte, dreptul statului de a institui un sistem de impunere care să-i asigure veniturile publice necesare îndeplinirii funcțiilor sale, iar, pe de altă parte, obligația contribuabilului de a plăti impozite, taxe, contribuții și alte sume la acest buget.

21.5. Din perspectiva regulii de interpretare logică *specialia generalibus derogant* — legea specială derogă de la legea generală — se apreciază că dispozițiile art. 19 din Codul de procedură penală au caracter de *lege generală*.

21.6. Concomitent, Legea nr. 241/2005 are caracterul unei legi penale *speciale*, după criteriul conținutului și al sferei de incidență (prescrie condițiile în care o faptă constituie infracțiune, precum și pedeapsa ce se aplică), conținând norme de drept substanțial, dar și norme de procedură cu caracter special.

21.7. Chiar și în situația în care Legea nr. 241/2005 nu ar fi făcut trimitere explicită la dispozițiile Codului de procedură fiscală nu se poate ignora faptul că dispozițiile acestei legi se integrează organic sistemului legislației în materie fiscală, scop în care această lege trebuie corelată cu actele normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune, astfel cum prevăd dispozițiile art. 13 lit. a) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

21.8. Or, cele mai importante legi în materie fiscală cu care Legea nr. 241/2005 se află în conexiune sunt Codul fiscal și Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, acte normative care guvernează modul de definire, stabilire și administrare a creanțelor fiscale.

21.9. Existând posibilitatea alăturării acțiunilor penale și civile în fața instanței penale în temeiul unei *dispoziții legale exprese*, cu caracter *special*, instanța va putea aplica regulile de fond specifice fiecăreia dintre cele două răspunderi.

21.10. Art. 21 alin. (1) din Codul de procedură fiscală definește *creanța fiscală* ca fiind drepturile patrimoniale care, potrivit legii, rezultă din raporturile de drept material fiscal, iar în alin. (2) al aceluiași articol se prevede că:

„Din raporturile de drept prevăzute la alin. (1) rezultă atât conținutul, cât și quantumul creanțelor fiscale, reprezentând drepturi determinate constând în:

a) dreptul la perceperea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume care constituie venituri ale bugetului general consolidat, dreptul la rambursarea taxei pe valoarea adăugată, dreptul la restituirea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume care constituie venituri ale bugetului general consolidat, potrivit alin. (4), denumite *creanțe fiscale principale*;

b) dreptul la perceperea dobânzilor, penalităților de întârziere sau majorărilor de întârziere, după caz, în condițiile legii, denumite *creanțe fiscale accesorii*.”

21.11. Pornind de la definiția dată *creanțelor fiscale principale* prin art. 21 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură fiscală, în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală inculpații vor fi obligați la suportarea prejudiciului constând în echivalentul quantumului creanțelor fiscale principale deținute de stat, calificând astfel raportul juridic născut între plătitorul taxei și beneficiarul acesteia ca un raport juridic de drept fiscal, reglementat de prevederile Codului fiscal și ale Codului de procedură fiscală, dar și la plata *creanțelor fiscale accesorii*, astfel cum sunt definite de art. 21

alin. (2) lit. b) din Codul de procedură fiscală, având în vedere că *dreptul la perceperea acestor creanțe, constând în dobânzi, penalități de întârziere sau majorări de întârziere, după caz, în condițiile legii*, intră, de asemenea, în conținutul raportului juridic de drept fiscal, quantumul acestora fiind stabilit de Codul de procedură fiscală.

21.12. În art. 119 alin. (1) din Codul de procedură fiscală se prevede că, „pentru neachitarea la termenul de scadență de către debitor a obligațiilor de plată, se datorează după acest termen *dobânzi și penalități de întârziere*.”

21.13. Art. 120 alin. (1) din Codul de procedură fiscală stabilește că *dobânzile* reprezintă „echivalentul prejudiciului creat titularului creanței fiscale ca urmare a neachitării de către debitor a obligațiilor de plată la scadență și se calculează pentru fiecare zi de întârziere, începând cu ziua imediat următoare termenului de scadență și până la data stingerii sumei datorate inclusiv”, iar dispozițiile art. 120¹ alin. (1) din Codul de procedură fiscală prevăd că acestea reprezintă „*sanțiunea pentru neîndeplinirea obligațiilor de plată la scadență și se calculează pentru fiecare zi de întârziere, începând cu ziua imediat următoare termenului de scadență și până la data stingerii sumei datorate inclusiv*”.

21.14. Rezultă, așadar, că *obligațiile de plată accesorii* au un caracter prestabilit, atât în privința semnificației pe care acestea o au în contextul raportului juridic de drept fiscal, cât și în privința modalității de calcul al sumelor în care se materializează.

21.15. Totodată, astfel cum rezultă din chiar denumirea dată lor de legiuitor, obligațiile fiscale accesorii au aceeași natură juridică cu aceea a obligațiilor fiscale principale, respectiv a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și altor sume datorate bugetului general consolidat, neputând fi ignorate la momentul cuantificării prejudiciului de către instanța penală.

21.16. Această concluzie reprezintă o aplicație a principiului *accessorium sequitur principale*.

21.17. Natura juridică distinctă a dobânzii legale prevăzută pentru raporturile de drept privat față de dobânda accesorie creanțelor fiscale a fost subliniată în literatura de specialitate, precizându-se că, deși dobânda din dreptul privat are câmp de aplicare în materia răspunderii civile delictuale, dobânda accesorie creanțelor fiscale este o sancțiune specifică dreptului public, aplicabilă în cadrul răspunderii de drept financiar, fiind o veritabilă sancțiune cu caracter fiscal, impusă în mod unilateral prin norme juridice imperative².

21.18. Tot în cadrul argumentelor ce rezultă din aplicarea principiului raportului dintre legea generală și cea specială ar trebui amintite prevederile art. 1 alin. (1) din Codul de procedură fiscală, dar și ale art. 2 alin. (2) din același act normativ.

21.19. Dispozițiile art. 1 alin. (1) din Codul de procedură fiscală, prevăd că:

„(1) *Prezentul cod reglementează drepturile și obligațiile părților din raporturile juridice fiscale privind administrarea impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat și bugetelor locale, prevăzute de Codul fiscal.*”

21.20. Conform art. 2 alin. (2) din același act normativ:

„(2) *Prezentul cod constituie procedura de drept comun pentru administrarea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului general consolidat.*”

21.21. Codul fiscal, la care art. 1 alin. (1) din Codul de procedură fiscală face trimitere expresă, prevede în art. 1 alin. (3) că:

„*În materie fiscală, dispozițiile prezentului cod prevalează asupra oricăror prevederi din alte acte normative, în caz de conflict între acestea aplicându-se dispozițiile Codului fiscal.*”

² C. Roșu, A. Fanu-Moca, „Unele considerații în legătură cu dobânzile. Creanțele fiscale accesorii”, Dreptul nr. 6/2004, p. 68

21.22. Art. 2 din Codul de procedură fiscală intitulat „Raportul Codului de procedură fiscală cu alte acte normative” prevede:

„(1) *Administrarea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului general consolidat, prevăzute la art. 1, se îndeplinește potrivit dispozițiilor Codului de procedură fiscală, ale Codului fiscal, precum și ale altor reglementări date în aplicarea acestora.*

(2) *Prezentul cod constituie **procedura de drept comun** pentru administrarea impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului general consolidat.”*

21.23. Așadar, în conformitate cu dispozițiile legale sus-menționate, în orice litigii referitoare la valorificarea creanțelor fiscale principale și accesorii de către creditor, astfel cum acesta este definit de art. 25 din Codul de procedură fiscală, se aplică prevederile Codului fiscal și ale Codului de procedură fiscală.

21.24. În consecință, împrejurarea că unele componente ale administrării creanțelor fiscale, precum stabilirea și verificarea contribuțiilor la bugetul general consolidat, se realizează în cadrul unei proceduri judiciare penale nu este de natură a determina, sub aspectele analizate, aplicarea altor acte normative (Ordonanța Guvernului nr. 9/2000 și Ordonanța Guvernului nr. 13/2011), deoarece, în considerarea naturii juridice a raporturilor deduse judecătii, atât din punct de vedere formal, cât și substanțial, completarea Codului fiscal și a Codului de procedură fiscală cu aceste acte normative nu este posibilă.

21.25. Pentru toate aceste considerente, având în vedere relația dintre creanțele fiscale principale (impozite, taxe și alte contribuții datorate bugetului general consolidat) și cele accesorii (dobânzi, penalități și, după caz, majorări de întârziere), dar și natura juridică a raportului dedus judecătii, în soluționarea laturii civile a cauzei penale, instanțele urmează a acorda despăgubiri pentru prejudiciul cauzat reprezentând exclusiv accesoriile fiscale ale creanței fiscale principale, și nu dobânda legală

caracteristică raporturilor juridice de drept privat prevăzută de Ordonanța Guvernului nr. 9/2000, respectiv Ordonanța Guvernului nr. 13/2011.

22. Cu privire la momentul de la care încep să curgă dobânzile aferente sumelor constatate cu titlu de prejudiciu, potrivit dispozițiilor art. 111 alin. (1) din Codul de procedură fiscală, „creanțele fiscale sunt scadente la expirarea termenelor prevăzute de Codul fiscal sau de alte legi care le reglementează”, iar în conformitate cu textul art. 141 alin. (2) din Codul de procedură fiscală „titlul de creanță devine titlu executoriu la data la care creanța fiscală este scadentă prin expirarea termenului de plată prevăzut de lege sau stabilit de organul competent ori în alt mod prevăzut de lege”.

23. În literatura de specialitate s-a afirmat că *rațiunea acestei particularități a titlului de creanță fiscală constă în necesitatea realizării veniturilor bugetului de stat la termenele și în cuantumurile stabilite de lege, avându-se primordial în vedere destinația acestor sume și faptul că beneficiarul lor este întreaga societate, fiind vorba, prin urmare, de un interes public*³.

24. Astfel, în raport de aceste prevederi, se poate considera că obligația de plată a taxelor și impozitelor se naște la data realizării activității, încasării venitului supus impozitării și devine scadentă la termenul prevăzut de lege, moment de la care autoritatea fiscală are dreptul de a percepe accesoriile creanței fiscale. Ca atare, stabilirea momentului nașterii acestor obligații de plată ca fiind situat la finalul procedurii judiciare (după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare) reprezintă o soluție eronată, deoarece presupune acoperirea doar parțială a prejudiciului cauzat creditorului fiscal prin întârzierea plății obligațiilor fiscale principale, cu excluderea perioadei cuprinse între data la care acestea au devenit scadente și data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare și cu consecința exonerării parțiale și nejustificate a debitorului de plata unor daune-interese moratorii și a penalităților de întârziere.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 473 și 474 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 19 din Codul de procedură penală stabilește:

În cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, instanța, soluționând acțiunea civilă, dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestor infracțiuni la plata sumelor reprezentând obligația fiscală principală datorată și la plata sumelor reprezentând obligațiile fiscale accesorii datorate, în condițiile Codului de procedură fiscală.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 5 octombrie 2015.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
LIVIA DOINA STANCIU

Magistrat-asistent,
Veronica Junger

³ Adrian Fanu-Moca — *Contenciosul fiscal*, ediția a 2-a, Editura C.H. Beck, 2013, p. 152.

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2015 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Număr de apariții anuale	Valoare (TVA 9% inclus) — lei		
			12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	920	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	60	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	200	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	550	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	6.600	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	252	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	48	600		55
8.	Colecția Legislația României	4	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	12	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2015 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

